

COĞRAFYA DERSİNİN TEMEL ÖĞRETİM SORUNLARI

Yard. Doç. Dr. Sefa SEKİN*

Dr. Mehmet ÜNLÜ**

ÖZET

Öğretim, belli bir amaç doğrultusunda bilgi verme işidir. Türkiye’de, ilköğretimden-yüksek öğretime kadar, öğretimin her kademesinde yer verilen coğrafya dersinin bir takım temel öğretim sorunları bulunmaktadır. Bu sorunlar şu başlıklar altında sıralanabilir:

- 1-Coğrafya dersi öğretim programlarının amaçlarına yönelik sorunlar
- 2-Coğrafya dersi öğretim programları sorunu
- 3-Coğrafya dersi, ders kitapları sorunu
- 4-Coğrafya dersinin işlendiği sınıf ortamı sorunu
- 5-Coğrafya dersinin işleniş sorunu
- 6-Coğrafya dersinde ezberci öğretim sorunu

ABSTRACT

The basic teaching problems of Geography. Teaching is giving information for specific purpose the geography is taught from primary school to higher education has some basic teaching problems in Turkey. These problems are :

- 1-Problems concerning with goals of teaching program
- 2-Problems of programs
- 3-Problems related with Geography books
- 4-The classroom problems
- 5-Teaching methods problems
- 6-Memorization focused teaching

GİRİŞ

Öğretim, belli bir amaç doğrultusunda bilgi verme i idir. Öğretme faaliyeti önceden hazırlanmış bir program çerçevesinde amaçlı ve planlı düzenli ve kontrollü olarak yapılır. Coğrafyada öğretim eski çağdan beri bilinen bir bilim olmu ve öğretimi yapılmı tur. Türkiye’de, Osmanlı Devleti döneminde (19.yy da) öğretim kurumlarına bir ders olarak konulmu tur. 19.yy.dan günümüze, ilköğretimden-yükseköğretime kadar, öğretimin her kademesinde yer verilen coğrafya dersinin bazı öğretim sorunları bulunmakta olup bunların bazıları şunlardır.

* M.Ü. Atatürk Eğit. Fak. İlköğretim Böl. Öğretim Üyesidir. sefasekin@marmara.edu.tr

**M.Ü. Atatürk Eğit. Fak. Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı’nda Öğretim Görevlisidir. munlu@marmara.edu.tr

1- COĞRAFYA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA AMAÇ SORUNU

Öğretim programları ve amaçları, bulunduğu çağın ürünüdür. Çağın özelliklerini yansıtır. Çağdaş toplumlarda, çağın gerektirdiği insan tipinin yetiştirilmesine öğretim kurumları, öğretim programları ve amaçları aracılık etmektedir.

Türkiye’de coğrafya dersine yönelik ilk amaçlar, ilk mektep müfredat programında yer almı tır. 1983 yılına kadar, özellikle coğrafya dersi için hazırlanmı bir amaçtan söz edilmez. 1983’e gelinceye kadar, “İlk Mektep Müfredat Programı” için hazırlanan amaçlar, coğrafya dersi için de kullanılmı tır. 1968’te gelinceye kadar “Çevreyi, Yurdu ve Dünya’yı Tanıma Yetenekleri Yönünden” ba lığı altında, 4-5 maddeden olu an amaçlardan bahsedebiliriz. 1968-1983 yılları arasında Sosyal Bilgiler Dersi için hazırlanan 7 maddelik amaçlar, coğrafya dersinin de, amaçları olarak kullanılmı tır. 1983 tarihinde, Talim ve Terbiye Kurulu Ba kanlığı, 107 sayılı kurul kararı ile coğrafya dersi için bir ilki gerçeğe tirmi tır.¹ Cumhuriyet Türkiye’sinde, liselerde okutulan coğrafya dersinin kendine özgü amaçlarının olmadığı, dersin amaçsız okutulduğu görülmü ve ilk kez coğrafya dersi için 11 maddelik bir amaç listesi, 1983’te yayınlanmı tır. Böylece, 20.yy.ın son çeyreğine kadar amaçsız okutulan coğrafya dersinin kendine özgü amaçları olmu tur. Ancak bu amaçların 4-5 maddesi de, cumhuriyetin ilk yıllarındaki İlk Mektep Müfredatında yer alan amaçların aynısıdır. Talim ve Terbiye Kurulu Ba kanlığı, 1992 tarih ve 190 sayılı kurul kararıyla², coğrafya dersi öğretim programının amaçlarına, 2 madde ilave ederek 13 maddelik bir amaçlar listesi olu turmu tur. 21.yy.a girdiğimiz u dönemde, coğrafya dersi öğretim programına ait amaçların yarısı, 20.yy.ın ba ından kalmadır. Cumhuriyetin başlangıcında, öğretim yoluyla, yeni kuşağa ulus bilincinin kazandırılması, Cumhuriyetin ve devrimlerin benimsetilmesi temel amaçtı. Kısaca, coğrafya dersi öğretim sorunlarının başında, dersin amaçlarının geçen yy.dan kalması gelir. 21.yy nasıl bir insan tipi istiyor? Sorusuna cevap aranmalıdır. Bu tip insanların yetiştirilmesinde coğrafya dersine düşen rol belirlenmeli ve uzmanlardan oluşan bir komisyon acilen çağa uygun yeni amaçlar hazırlamalıdır. Bu çalışmalar çok süratli yapılmalıdır. Çünkü şu

¹ M.E.B. Talim ve Terbiye Kurulu 8.7.1983 tarih ve 107 sayılı Kararı.

² M.E.B. Talim ve Terbiye Kurulu 8.7.1992 tarih ve 190 sayılı Kararı.

an uygulanan amaçlar, 21.yy insan tipinin yetiştirilmesinden oldukça uzak, geçen yy.dan kalmadır.

Uygulamadaki coğrafya dersi öğretim programlarının acilen yenilenmesini gerektiren bir diğer hususta, öğrenciyi ezberciliğe yönelten özellikler taşımasıdır. Amaçlar genelde u tür ifadelerle bitmektedir. Bildi, gördü, tanıdı, anladı, öğrendi, kavradı vb. gibi. Düşündü, sorguladı, eleştirdi, yorumladı, analiz etti vb gibi ifadelere yer verilmemektedir. Oysa, çağdaş toplumlar ezbersiz öğretime yönelik olarak amaçlarında, sorgulamayı, yorumlatmayı, analizi, kısaca düşündürmeyi hedeflemektedir. Bu iki amaç arasında çok önemli fark vardır. Uygulamadaki amaçlar, taklitçi bireylerin yetişmesine zemin hazırlar. Diğer ise, yaratıcı bireylerin yetişmesine fırsat verir. Özgüveni olan, sorunlara çözüm üretebilen, yaratıcı bireylerin yetişmesi, düşündüren, sorgulatan amaçlara bağlıdır.

2-COĞRAFYA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARI SORUNU

Çağdaş toplumlarda öğretim, öğretim kurumları ve programlarıyla sağlanır. Öğretim programları çağın istediği insan tipinin yetiştirilmesini amaçlar. Geleneksel toplumlarda birey, usta-çırak ilişkisi içinde aile, aşiret, cemaat vb.de yetiştirilmektedir. Bireyin istek ve beklentileri, toplumdaki değişim ve gelişme göz ardı edildiğinden, toplumda aynı şeyleri düşünen, benzer davranışları yapan, mesleksiz, tek düze insanlar yetiştirmektedir. Bunlar sınırlı bilimsel bilgiye sahip, özgüveni olmayan, sorunlarını çözemeyen, mesleksiz, taklitçi bireylerdir. Çağdaş toplumlarda çoğulcu, katılımcı meslek sahibi, bireysel farklılıkları olan kültürlü bireylerin yetiştirilmesi hedeflenir. Bu hedefe öğretim kurumları ve programları aracılık eder.

Çağın istediği insan tipinin sorgulanması, geleceğe yönelik ihtiyaçların belirlenmesi, sorunların da göz önüne alınarak, öğretim programlarının hazırlanması gerekir. İleri kültür düzeyine ula an toplumların, geli en teknik ve teknolojiye bağlı olarak öğretim programlarını yeniledikleri görülmektedir. Öğretim programlarının yenilenmesinde u hususlar etkili olmaktadır;

*Bilimlerdeki gelişmeler

*Yeni bilgilerin ortaya çıkması

- *Eğitim ve öğretim anlayışındaki değişim ve gelişmeler
- *Bireylerin istek ve beklentilerindeki değişim
- *Toplumsal değişim ve gelişmeler etkili olur.

Cumhuriyet tarihi boyunca, coğrafya programları zaman zaman değ i mi tir. Bu değ i imler bir geli me midir? Geli imi olumlu anlamda dü ündüğümüzde, bir geli imden söz edemeyiz. Çünkü, uygulamadaki coğrafya programları batılı çağdaş ülkelerin 1950'li, 1960'lı yıllarda kalan programlarının benzeridir. Bu programların en önemli özelliği, dağ-bayır-çayır sayan sistematik coğrafya esaslı olmasıdır. Coğrafi terim ve tasvirlerle dayanmakta ve öğrenciyi ezberciliğe yöneltmektedir. Coğrafi olayları sebep-sonuç ilişkisinden uzak, hayata etkisinden söz edilmeden salt bilgilendirmeye dayanan programlardır. Bireyin ihtiyaçlarını karşılamayan, işlevsel olmayan bu programlar, öğrenciler açısından da sıkıcı özelliktedir. İ in ilginç, bu gün okutulan konuları, öğrencilerin babaları ve dedeleri de, öğrencilikleri döneminde okudular. Bilimlerdeki geli meler, yeni bilgilerin ortaya çıkması v.b. gibi değ i mi gerektirecek çok sayıda unsura rağmen, programlar temelde değ i memi tir. Aynı kalmayı ba armı tır! Değ i imi sağlayamama, Cumhuriyet Türkiye'sinin çağda lığın sorgulanmasına da neden olmaktadır. Akademisyenlerimizin, MEB yetkililerinin öğretmenlerimizin görmediğini ABD'li, Japon, Alman vb batılı çağda ülkelerin akademisyenleri, coğrafyacıları görmektedirler. 2000'de, Seul'deki Dünya Coğrafya Kongresinde, bir Japon coğrafyacı, 2001'de Helsinki'de de bir ABD'li coğrafyacı, programlarımızın ı kelliğini uluslararası bilimsel toplantılarda masaya yatırmı lardır. Batılı ülke coğrafyacılarının da sorguladığı, Cumhuriyet Türkiye'sinin coğrafya programlarının, acilen yenilenmesi gerekir. Bireylerin ihtiyaçlarını kar ılayıcı i levsel programların hazırlanması bir zorunluluktur.

Coğrafya dersi çağda batılı ülkelerde zorunlu kültür dersi olarak öğretim her düzeyinde okutulmaktadır. Cumhuriyet Türkiye'sinde ise 9.sınıflarda zorunlu, diğ er sınıflarda seçmeli yada hiç okutulmayan ders durumundadır.

Uygulamadaki 9.sınıf coğrafya ders programı, 50 yıl önceki programdan daha ilkeldir. Gerçekçi bir program değildir. Çünkü haftada 2 saat ayrılan dersin içeriği oldukça yoğundur. Genel coğrafya konularıyla, Türkiye bölgeler coğrafyası konularının ele alındığı, gerçekçi

olmayan bir programdır. Verilen bu sürede konuların yeti mesi, i lenmesi mümkün değildir. Süre açısından gerçekçi değildir.

3- COĞRAFYA DERSİ DERS KİTAPLARI SORUNU

Çağda öğretim temel elemanlarından birisi de ders kitaplarıdır. Ders kitapları belli amaç ve programa göre uzmanlar tarafından hazırlanmış yayınlardır. Yazıların büyüklüğünden (punto), cümle uzunluklarına vb. kadar her şey bilimsel esaslara uygun olarak hazırlanır. Seviye uzmanları, öğrencinin seviyesine uygunluğunun kontrolünü yapar. Sonuçta, öğrencilere verilmesi gereken bilgileri ihtiva eden, bilimsel ve formasyon açısından düzenlenmiş bir kitap olan, ders kitabı ortaya çıkmıştır.

Türkiye’de coğrafya dersinde, ders kitapları sorunu da ya anmaktadır. Sorunun bir çok nedeni bulunmaktadır. Üniversitede “Konu Alanı Ders Kitapları İncelemesi” adlı akademik düzeydeki derslerde belirlenen, konuyla ilgili sorunların bir kısmı şunlardır;

*** Kitaplarda kullanılan şekil, resim, harita, grafik vb. görsel materyallerin hatalı sıralanması 1’den 3’e, 8’den 11’e atlanması vb gibi. Bu durum kitap hazırlığında ciddiyetsizliği ortaya koymaktadır. Öğrencileri ciddiyetsizliğe yönelticidir.**

*** Foto-resim, şekil-grafik ayrımlarının yapılamaması.**

*** Ölçek verilmemiş çizimlerin harita, ölçekli çizimlerin şekil olarak tanımlanması.**

*** Şekil, resim, grafik, harita, foto vb görsel materyallerin metni destekleyen uygun bir sayfada kullanılmaması.**

*** Görsel materyaller ile alt bilgi notlarının uyuşmaması.**

*** Metinle görsel materyalin uyuşmaması.**

*** Görsel materyalin mat, silik, renklerin karışık yada hatalı olması.**

Yukarıda sayılan maddi hatalar yanında, bilimsel hataların da yaygın olduğu görülmektedir. Sonuçta üç be hata ondan, üç be hata diğerinden olmak üzere, ortaya hatalarla dolu bir kitap çıkmaktadır. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı’ndan onay alan fakat, sıfır hata ile piyasaya sürülen bir coğrafya kitabı bulunmuyor.

Ders kitaplarını diğer kitaplarından ayıran çok önemli bir yönü vardır. Ders kitapları güvenli eserlerdir. Türkiye’deki coğrafya ders kitapları içerdikleri hatalarla “güvenli” olma vasfını

kaybetmiştir. Bu yönüyle de esasen bilimsel olarak ders kitabı değildir.

Ders kitaplarını hazırlayanlar, alanında uzman olmak zorundadır. Akademik kariyer yapmı birisiyle uygulama i ini yapan öğretmenlerle birlikte yapılmalıdır. Oysa geçmi te, coğrafya mezunu olmayan kimseler, coğrafya kitabı yazmı ve okullarda okutulması için MEB onay vermi tir! Konuyla alakalı alakasız herhangi bir ki i tarafından ders kitapları yazılabilmekte, bununla ilgili bir genelge bulunmamaktadır. Güncel hayatta kullanılan birçok ev aletleri mühendisler ve teknik elemanlar tarafından hazırlandığı göz önüne alınırsa “yeti ecek öğrenciler evdeki e yalardan daha mı değersiz” dü üncesi ortaya çıkar.

Coğrafya ders kitaplarıyla ilgili bir diğer önemli sorun da, kitapta konuların ele alınma eklidir. Çağdaş ülkelerin coğrafya ders kitaplarında az metin, bol görsel materyale yer verilmektedir. Öğrencinin ezber yapabileceği sayfalar dolusu bilgi yerine, verilecek bilgiler görsel olarak verilmektedir. Oysa, ülkemizdeki coğrafya kitapları bol metin, az görsel materyale yer vermektedir. Sayfalar dolusu bilgi, bilgi yığınları şeklinde öğrenciye sunuluyor. Her türlü hazır bilgi verilirken, öğrenciden bu bilgileri ezberlemesi bekleniyor. Öğrencinin başarısı da, bu bilgileri aynıyla tekrar edebilmesiyle ölçülüyor. Sonuçta öğrenciler başarılı olabilme adına bu bilgileri ezberlemeye çalışıyor. Bu yönüyle, coğrafya ders kitapları, öğrencileri ezbere yönlendirici bir özellik taşımaktadır. Ezberci öğretim çağdaş bir öğretim şekli değildir. Bu sorunun çözümü olan ezbersiz öğretim için, coğrafya ders kitaplarının batılı ülkelerde olduğu gibi, az metin-bol görsel materyal içeren kitaplara dönüştürülmelidir.

4- COĞRAFYA DERSİNİN İŞLENDİĞİ SINIF ORTAMI SORUNU

Ba arılı bir öğretimde sınıf ortamının rolü çok önemlidir. Çağda bir sınıf ortamının u özelliklere sahip olması gerekir:

*Sınıfın aydınlık, temiz, ılık, düzenli, havadar, estetik düzeninin olması, yerle im düzenin uygun olması, sessiz, güvenli olması ve öğrenci sayısı önemlidir.

*Temizlik insan sağlığı açısından önemlidir ve sınıfta yerlerin, duvarların, pencerelerin, sıra ve masaların ve diğer eşyaların temizliğinin düzenli olarak yapılması gerekir³.

*Ders ile ilgili materyallerle donatılmış olması. Temel materyal olarak yazı tahtası, tebeir, silgi, sıralar, masalar, panolar, öğretmen kürsüsü vb. bulunmalıdır.

*Sınıf ortamının iyi bir şekilde düzenlenmiş olması, öğrencilerin birlikte çalışmaları kanlıklarının gelişmesine, arkadaşlıklarının artmasına, öğrenmelerine ve öğretmenin sınıfta kontrolü sağlamasına katkıda bulunabilir.⁴

Bu standart araç ve gereçlerin dışında, coğrafya dersinin daha canlı geçmesi için bazı araç ve gereçlere de ihtiyaç duyulur. Bunlar: duvar atlasları, haritalar, tablolar, tepegöz, slayt makinası, cd, tv, bilgisayar vb. Bu materyallerin sınıf sınıf gezdirilmesi pratikte çok kolay değildir. Gerekli materyallerin, malzemelerin bulunduğu bir coğrafya sınıfı oluşturmak daha çağdaş bir uygulama olur. Öğrencilerin fizik, kimya laboratuvarlarına gitmesi gibi, coğrafya dersleri için de, coğrafya sınıfında ders görmesi gerekir. Özel okullarımızın bir kısmında coğrafya sınıfı uygulamasına geçilmiştir. Fakat devlet okulları dahil, birçok okulda coğrafya için oluşturulmuş bir sınıftan söz edemeyiz. Barınıklı bir coğrafya öğretimi için coğrafya sınıfına gereksinim bulunuyor. Okul idarecilerinin ve coğrafya öğretmenlerinin biraz gayret etmeleriyle bu tür bir sınıf oluşturulabilir.

5- COĞRAFYA DERSİNİN İŞLENİŞ SORUNU

Barınıklı bir öğretim için dersin amaçları, programı, kitabı vb. nin önemi tartışılmaz. Tüm bunlar kadar önemli bir diğer unsur da, dersin işleniş şeklidir. Çağdaş öğretimde dersler soru-cevap ve diyalog yoluyla işlenir. Öğrencinin zihninde kalması, ilgisini sürdürebilmesi ve derse katılabilmesi, çağdaş öğretimin hedefidir. Bu hedefe ulaşabilmesi için:

* **Dersin görsel materyallerle zenginleştirilmesi**

* **Drama, piyes, pantomim vb. yoluyla dersin tiyatrolaştırılması**

³ ARI, R.,-SABAN, H.; -1999: Sınıf Yönetimi, s.44, Günay Ofset, Konya,

⁴ COHEN, L., MANION, L.-MORRISON, K. A; -1996: Guide To Teaching Practice. p.343, Routledge, Great Britain by Clays Ltd, St Ives PLC, Fourth Edition. London ve New York.

* Uygulamalara yer verilmesi

* İyi belirlenmiş sorularla münazara, grup çalışmaları ve seminer yoluyla işlenmesi gerekir.

Okullarımızda coğrafya derslerinin genel i leni ekli, okuma ve anlatıma dayanmaktadır. Öğretmenler konuları kendisi anlattığında da, çoğu zaman bir harita bile kullanmıyor. Soru soran, sorgulayan öğrenciden rahatsız olunuyor. Derslerin işlenişinin öğrenci için bir cazibesi bulunmuyor. Öğrenciden misafir gibi, uslu uslu oturması dersi dinlenmesi bekleniyor. Ders işleyişinde ne öğretmen ne de öğrenci aktif. Öğrenci ve öğretmenin pasif kaldığı bir derse çağdaş öğretimde yer verilemez. Oysa okullarımızda bu yöntem geçerli. Bu da okullarımızda uygulanan öğretimin çağda lığının sorgulanmasına neden olmaktadır. Coğrafya dersi temel öğretim sorunlarından da biridir.

6-COĞRAFYA DERSİNDE EZBERCİ ÖĞRETİM SORUNU

Belli bir amaç doğrultusunda, bilgilerin istenildiğinde tekrar edebilecek ekilde zihinde tutulmasını sağlamaya yönelik öğretim ekline, ezberci öğretim denir. Ezberci öğretim, çağda bir öğretim ekli değildir. Çünkü bu öğretimde bilginin mutlak doğru olduğu kabul edilir. Sorgulamadan, ele tirmeden, dü ünüp, yorumlamadan bilginin zihinde tutulması söz konusudur. Zihinde bilginin tutulması, i lenildiğinde aynıyla tekrarına dayanan ezbercilikte, zihnin hatırlama becerisi geli tirilmektedir. Bilgiden yeni bilgiler olu turma, yaratıcılık yoktur. Yaratıcılık yerine, taklitçilik ön plandadır. Bu öğretim sonucunda taklitçi, özgüvensiz, sorunlarını çözemeyen bireyler yeti ir.

Coğrafya dersleri de diğer dersler gibi ezbere dayalı olarak i lenmektedir. Öğretim sistemimizde bilgi yüklenilmesi ağırlıklı olması ve bunun; İlköğretimde, çocuk kendine yabancı olan bir yaygın bilgiden mesul tutulması. dü ünmeye yer verilmemesi, ara tırmaya yönlendirmeyen sınava hazırlayan bir eğitim sistemi ilkokuldan üniversiteye kadar devam etmektedir. Böylece sadece öğretmenin söylediklerini ezberlemeye, imtihanlarda nakletmeye yönlendirilen öğrenci bilimsel dü ünmeyi gerçekte tirememektedir. Diğer yandan dersin amaçları, programlar, ders kitapları ve sınıf içinde dersin i leni ekli ezberci öğretime yöneliktir. Ayrıca ezberci öğretim sisteminin ne olduğunun bilinmemesi, tanımının yapılmaması olması nedeniyle, öğretmenler, okul idarecileri, MEB yetkilileri ezberci öğretimden bahsetseler de, ne yapılması gerektiğini bilememektedirler.

Bunun için ise öğrenme iinin öğretilmesi gerekir. Böylece öğrenciler kendilerinin nasıl öğreneceğini, hatırlacağını, kendini kontrol edeceğini kendisi karar verir. Yani öğrenciler ezberci eğitimden kurtarılıp, etkili öğretim yapılır. Öğretmenler öğrencilerin öğrenme yöntemini öğrenmelerine rehberlik eder. Etkili öğretim için, hedefin analiz yapıp tanınması, planlanması, sonuçlarının izlenmesi ve uygun hale getirilmesi evreleri takip edilmelidir

SONUÇ

Coğrafya dersi öğretim sorunları olarak: Coğrafya dersinin amaçları, ders programları, ders kitapları, dersin i leni ekli ve ezberci öğretim sayılabilir.Coğrafya öğretiminde dersin amaçları, programlar, ders kitapları ve dersin sınıf içindeki i leni ekli, ezberci öğretimin de temel nedenidir. Ezbersiz öğretim için amaçların, programların, kitapların yenilenmesi, derslerin drama, münazara, diyalog, soru-cevap ve uygulamalı olarak i lenmesi gerekir.

Öğrenci, bilgi yığılan bir nesne olmaktan çıkarılıp, anlama ve bilgi üretme dönemine giren bir özne vasfını kazanınca daha ilkokuldan ba layarak ezberlemeye değil; anlamaya yönelik bir eğitim gördüğünde, yüksek öğretim sırasında artık yalnız öğretim üyesinden bir eyler öğrenen ki i olmaktan çıkıp, kendisi de bir eyler inceleyen ara tıran, derse katkıda bulunan bir ki i olacaktır.

Yasanın eğitim ve öğretimle ilgili verdiği MEB. Talim ve Terbiye Kurulu Ba kanlığı coğrafya ba ta olmak üzere, tüm derslerin amaçlarını, programlarını, ders kitaplarını, çağda batılı ülkeler örnek alınarak yenilenmelidir. Yasanın yetki verdiği kurula, konusunda uzman akademisyenler de destek olması gerekir. Üniversitemizin coğrafya eğitimi veren akademisyenlerinde konuya gereken önemi vermedikleri bir gerçektir. Çünkü, konuyla ilgili ikayette bulunan bu görü ler ortaya konulmamı tır. Bu çalı manın bir ilk olması, diğer akademisyen meslekta larımızın da coğrafyanın temel öğretim sorunlarına çözüm önerilerini bekliyor ve konuyla ilgilenmelerini öneriyoruz.

KAYNAKÇA

- ARDEL , A., -1966: Coğrafya Nedir ve Nasıl Öğretilmelidir. Türk Kültürü, sayı 40, s.373-377, Ankara.
- ATALAY, İ., -1995: Bazı Lise Ders Kitapları Hakkında Dü ünceler. Dokuz Eylül Üniv. Buca Eğit. Fak. İzmir.
- BİLEN M., -1999: Plandan Uygulamaya Öğretim. Anı yay. Ankara.
- BÜYÜKKARAGÖZ, S.S., ÇİVİ, C., -1999: Genel Öğretim Metodları. Beta yay. 10. basım, İstanbul.
- CHENG, Y.C., -1994: "Classroom Environment and Student Affective Performance: An Effective Profile", *Journal of Experimental Education*. V.62, N.3, s. 221-239.
- COHEN, L., MANION, L. & MORRISON, K.; A -1996: *Guide To Teaching Practice.*: Routledge, Great Britain by Clays Ltd, St Ives PLC, Fourth Edition. London ve New York.
- DOĞANAY, H., -1983: Okullarımızda Coğrafya Öğretiminin Temel Meseleleri. Milli Eğitim ve Kültür Dergisi, sayı 19, Ankara.
- DOĞANAY, H., -1989: Coğrafya ve Liselerimizde Coğrafya Öğretim Programları. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Coğrafya Ara tırma Dergisi, sayı 1, s.7-24, Ankara.
- DOĞANAY, H., -2002: Coğrafya Öğretim Yöntemleri. Aktif yayınevi, İstanbul.
- DÖNMEZ, Y., -1964: Coğrafya Öğretimi. Türk Kültürü, sayı 18, s. 94-95, Ankara.
- EFE, R., -1996: Coğrafyada Yeni Yakla ımlar, Coğrafya Eğitiminde Çağda Metod ve Teknikler Marmara Coğrafya Dergisi, sayı 1, s. 135-149, İstanbul.
- ELİBÜYÜK, M., -1986: Milli Coğrafya Ders Kitapları Hakkında Dü ünceler. Türk Kültürü Dergisi sayı 275, Ankara.
- ERİNÇ, S.-ÖNGÖR S., -1983: Genel Coğrafya Lise 1" Güven Yayınları, İstanbul.
- FARRANT, J.S.; -1980: *Principles and Practice of Education*, Second Edition. Longman Singapore Publishers Pte. Ltd. England,

- FRASER, B. J.-1994: "Research on Classroom And School Climate", *Handbook Of Research On Science Teaching And Learning*, Simon & Schuster and Prentice Hall International, New York.
- KÜÇÜKAHMET, L., -1998: Öğretim İlke ve Yöntemleri. Alkım yay. İstanbul.
- MEB, -1999: Lise Coğrafya-1, MEB Yayınları, İstanbul.
- ÖZEY, R., 1996: Osmanlı Döneminden Bugüne Ortaöğretimde Coğrafya Eğitimi ve Öğretimi" M.Ü. II. Ulusal Eğitim Sempozyumu Bildirisi, İstanbul.
- SEKİN, S., -1996: Günümüz Türkiye'sinde Coğrafya Eğitiminde Sorunlar ve Çözüm Önerileri M.Ü. II. Ulusal Eğitim Sempozyumu Bildirisi, İstanbul.
- SEKİN, S., -1999: "Cumhuriyetin 75. Yılında Coğrafya" M.Ü. Öneri Dergisi cilt 2, sayı 11, İstanbul.
- SEKİN, S., -1999: Lise Coğrafya Ders Kitaplarının Fiziksel İncelemesi. Cumhuriyetimizin 75. Yılında İlk ve Ortaöğretimde Coğrafya Eğitimi Özel Sempozyumu Bildirisi, İstanbul.
- SEKİN, S., ÜÇİŞİK, S., -2001: Lise Coğrafya Dersi Öğretim Programlarının İncelenmesi Marmara Coğrafya Dergisi, sayı 3, cilt 2 s. 31-49, İstanbul.
- SEKİN, S., ÜÇİŞİK, S., -2001: Lise Coğrafya Dersi Öğretim Programının Amaçlarına Yönelik Ele tirel Bir Yaklaşım. Coğrafya Bölümü Dergisi, sayı 3, cilt 2 s. 113-115, İstanbul.
- SEYMEN, R., -1972: Genel Coğrafya Lise-1. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- TAŞLI, İ., 1999: Coğrafya Öğretimine Çağda Yaklaşımlar. M.Ü. II. Ulusal Eğitim Sempozyumu Bildirisi s.194-199, İstanbul.